

I. BEVEZETÉS	9
1. Kérdésfelvetés és célkitűzések	9
1.1. A vizsgáldás közösségi relevanciája.....	11
1.2. Nyelv, identitás és emlékezet fókusz.....	18
1.3. Kisebbségi női szerzők/szereplők: az interszekcionális olvasat lehetőségei.....	22
2. A vizsgált szövegek kiválasztásának szempontjai	28
2.1. A tematikus fókusz.....	28
2.2. A regény műfajának releváns jellemzői.....	31
2.3. A választott szövegek prózapoétikájának jellemzői	33
3. Az értelmezés elméleti kerete	35
3.1. A kulturális emlékezet.....	35
3.2. Oral history, mikrotörténet és közvetlen érzékelés	38
3.3. A térbeli fordulat (spatial turn) és az érzelmi fordulat (affective turn) felismerései	41
3.4. Módszertani kérdések.....	44
3.5. A feldolgozott történelmi időszak fontosabb eseményei.....	49
II. LEFORDÍTANI A DIKTATÚRÁT?	
A nyelv keresése és az írás reflexiója Herta Müller <i>Herztier</i> [Szívjóság] című regényében, illetve Nádori Lídia fordításában	55
1. Kontextus.....	55
1.1. A regény áttekintése és recepciója	55

1.2. A nyelv, írás és fordítás kérdései	61
2. Tapasztalat, észlelés, megértés.....	64
2.1. Az arc lefordítása: megérteni az elmondhatatlant	64
2.2. A diktatúra tapasztalata: a nyelv nélküli félelem.....	69
3. A nyelv ki- és elhasználása	74
3.1. A nyelv megbízhatatlansága.....	75
3.2. A nyelv elfoglalása	77
4. A nyelv, az írás biztonságos tere.....	86
4.1. A szavak otthonossága	86
4.2. Az írás és fordítás reflexiója	89
4.3. Nyelv és emlékezet: közösség és tanúság	92
4.4. A fordítás kihívásai: nyelvi és prózapoétikai kérdések	95
5. Kitérő: Herta Müller Bánság-térképe.....	100
5.1. A feltérképezés lehetőségei: narratív kartográfia és identitás	100
5.2. A falusi környezet: az elhallgatási kultúra szorongása ...	103
5.3. A városi környezet: a félelem közössége	108
5.4. Nyelv és otthon/nyelvi bizonytalanság és otthontalanság.....	114

III. A KROKODIL ÉS A CSOKOLÁDÉS DOBOZ

Az egyéni és közösségi identitás válságai Alina Nelega

ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat című regényében..... 117

1. Kontextus	117
1.1. A regény áttekintése.....	117
1.2. Recepció és értelmezési lehetőségek	125
2. A sztereotípiától a szubverzív diskurzusig: női szerepek a regényben	133
2.1. Az „állami patriarchátus” és a szexizmus	135
2.2. A reprodukív munka ábrázolása.....	144
2.3. Nézni és látni: a <i>male gaze</i> -től a szemmagasságig	150

2.4. Öndefiníció: menekülés és/vagy erő.....	156
3. Személyes kapcsolatok/személyes elszigeteltségek	158
3.1. A szerelmi történet.....	159
3.2. Erőszakcultúra és elfojtás.....	167
3.3. Internalizált homofóbia.....	173
4. Család, közösség, állam – reprezentáció, identitás, emlékezet.....	175
4.1. Családmodellek	175
4.2. Multikulturális Erdély?	181
4.3. A nemzeti kisebbségek megjelenítése a regényben	187
4.4. Állam, otthon, kivándorlás	192
4.5. A diktatúra elbeszélései	195
5. Idő, emlékezet, írás	198
5.1. Időszerkezet: jelen nélküli létezés	198
5.2. Az írás és alkotás reflexiója.....	201

IV. AZ EMLÉKEZÉS ALAKZATAI ÉS A MŰLT

FELDOLGOZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI TOMPA ANDREA

A HÓHÉR HÁZA CÍMŰ REGÉNYÉBEN

1. Kontextus.....	205
1.1. A regény szerkezeti sajátosságai	206
1.2. Recepció és értelmezési lehetőségek	208
2. Dokumentáció és fikció határvidékén	213
2.1. A tárgyi kultúra rekonstrukciója a fikcióban/a fikció felépítése a tárgyi nyomok alapján	215
2.2. Színház(történet) és reflexió	219
2.3. Testi érzékelés és emlékezés, testábrázolás	223
2.4. A térábrázolás kérdései.....	226
3. Az idő strukturálásának lehetőségei	230
3.1. Az emlékezés és a szöveg ritmusa.....	231
3.2. Generációk és hagyományok: identitás és emlékezet....	234

3.3. A beavatástörténet és a múltban való elmélyülés összefüggései.....	238
3.4. Időfolyam és fordulópontok: a múlt értelmezései	240
4. Nyelv és emlékezet: az elhallgatás és az elbeszélés feszültségei.....	242
4.1. Családi és intézményes hallgatások	243
4.2. Elfojtás, kihordás, elbeszélés	244
4.3. A történések és az elbeszélés nyelve	246
4.4. Kimondás, humor, életöröm	248
V. KONKLÚZIÓK.....	251
1. Visszatekintés	251
1.1. A kutatást indító kérdésekre adható válaszok	251
1.2. Az értelmezési szempontok relevanciája	255
2. A diktatúra időszakának reprezentációja a vizsgált regényekben	259
2.1. Herta Müller: <i>Herztier</i>	259
2.2. Alina Nelega: <i>ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat</i>	261
2.3. Tompa Andrea: <i>A hóhér háza</i>	264
3. Kitekintés: további lehetséges kutatási témák.....	266
VI. KÜLÖN KÖSZÖNET	269
VII. BIBLIOGRÁFIA	273
1. Könyvek, folyóiratok, nyomtatásban megjelent források	273
2. Elektronikusan elérhető szöveges források	282
3. Audiovizuális anyagok, színházi előadások, filmek, podcastek, konferencia-előadások	285
4. A dolgozat témájával kapcsolatos saját publikációk	287
Fordítások.....	288